



Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. gruodžio 9 d.
(OR. en)

15869/22

COPEN 439
CRIMORG 179
ENFOPOL 635
ENV 1280
JAI 1653
CATS 73

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Galutinė tolesnių veiksmų ataskaita dėl Europos politikos priemonių, skirtų nusikaltimų aplinkai prevencijai ir kovai su jais, praktinio įgyvendinimo ir veikimo 8-o tarpusavio vertinimo etapo

**Galutinė tolesnių veiksmų ataskaita dėl
Europos politikos priemonių, skirtų nusikaltimų aplinkai prevencijai ir kovai su
jais, praktinio įgyvendinimo ir veikimo
8-o tarpusavio vertinimo etapo**

Turinys

1. ĮVADAS 4

2. SU ATASKAITOMIS SUSIJĘ TOLESNI VEIKSMAI 6

2.1 Bendroji analizė 6

2.2 Analizė pagal temas 6

2.2.1 Nacionalinių kompetentingų institucijų bendradarbiavimo stiprinimas 7

2.2.2 Mokymo nusikaltimų aplinkai klausimais tobulinimas 7

2.2.3 Kompetentingų institucijų specializacija 8

2.2.4 Statistika 9

2.2.5 Su nusikaltimais aplinkai susijusio biudžeto ir darbuotojų skaičiaus didinimas 10

2.2.6 Strateginio požiūrio į kovą su nusikaltimais aplinkai stiprinimas 10

2.2.7 Viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo stiprinimas 11

2.2.8 Kitos temos 11

3. IŠVADA 13

1. ĮVADAS

Priėmus 1997 m. gruodžio 5 d. Bendruosius veiksmus¹ (toliau – Bendrieji veiksmai) buvo sukurtas mechanizmas, skirtas įvertinti tarptautinių įsipareigojimų kovoje su organizuotu nusikalstamumu taikymą ir įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu. Vadovaudamasi Bendrųjų veiksmų 2 straipsniu, 2016 m. gruodžio 14 d. Bendrųjų klausimų, įskaitant vertinimą, darbo grupė (GENVAL) nusprendė, kad aštuntas tarpusavio vertinimo etapas turėtų būti skirtas Europos politikos priemonių, skirtų nusikaltimų aplinkai prevencijai ir kovai su jais, praktiniam įgyvendinimui ir veikimui².

2017 m. gegužės 5 d. posėdyje GENVAL patvirtino vertinimo klausimyną³, skirtą aštuntam tarpusavio vertinimo etapui, taip pat tarpusavio vertinimo vizitų eilės tvarką⁴.

Vertinimo procesas vyko nuo 2017 m. rugsėjo mėn. iki 2019 m. kovo mėn., buvo laikomasi ankstesnių vertinimo etapų modelio. Tuo tikslu po kiekvieno vertinimo vizito buvo parengta ataskaita, kurioje pateikiamas faktinis įvertintos valstybės narės atitinkamų organizacinių struktūrų ir teisinės praktikos aprašymas. Atitinkamose šalių ataskaitose taip pat nurodyta, kuriose srityse veiklą reikia tobulinti ir kuriose srityse esama gerosios patirties, taip pat pateikiamos rekomendacijos, kurias vertintojų grupė laikė tinkamomis siekiant dar labiau modernizuoti ir stiprinti kovą su nusikaltimais aplinkai ES lygmeniu. 2019 m. gruodžio 2–3 d. Taryba priėmė aštunto tarpusavio vertinimo etapo galutinę ataskaitą⁵ su rekomendacijomis.

¹ 1997 m. gruodžio 5 d. Bendrieji veiksmai 97/827/TVR (OL L 344, 1997 12 15, p. 7–9).

² Dok. ST 15196/16.

³ Dok. ST 7752/17 REV1.

⁴ Dok. ST 7834/17 REV1.

⁵ Dok. ST 14852/19.

Po 18 mėnesių kiekviena valstybė narė turėjo pateikti tolesnių veiksmų ataskaitą dėl rekomendacijų, kurios joms buvo pateiktos atitinkamose šalių ataskaitose, įgyvendinimo. Tarybos generaliniam sekretoriatui buvo pateiktos visų valstybių narių tolesnių veiksmų ataskaitos. 2022 m. kovo 7 d. Teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose darbo grupės (COPEN darbo grupė) posėdyje buvo pateiktos septynios tolesnių veiksmų ataskaitos⁶.

2022 m. liepos 15 d. COPEN darbo grupės posėdyje ir 2022 m. liepos 20 d. Teisėsaugos darbo grupės posėdyje pirmininkaujanti valstybė narė paprašė delegacijų, kurios aiškiai pageidavo, kad jų aštunto vertinimo etapo tolesnių veiksmų ataskaita būtų pateikta viename iš būsimų Teisėsaugos darbo grupės / COPEN darbo grupės posėdžių prieš pateikiant galutinę tolesnių veiksmų ataskaitą, kad jos apie tai atitinkamai informuotų pirmininkaujančią valstybę narę ir Tarybos generalinį sekretoriatą⁷. Viena valstybė narė pareiškė pageidaujanti pateikti tolesnių veiksmų ataskaitą⁸.

Tarybos generalinis sekretoriatas pirmininkaujančios valstybės narės vardu atidžiai išnagrinėjo valstybių narių pateiktą informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimą. Reikėtų pabrėžti, kad kelios rekomendacijos yra susijusios su unikalia atitinkamose valstybėse narėse esančia struktūra, todėl šios rekomendacijos nėra visiškai vienodos. Vis dėlto tam tikri bendri vardikliai sudarė sąlygas suskirstymui į kategorijas, o tai leido atlikti toliau pateikiamą išsamią analizę.

⁶ Buvo aptartos šios tolesnių veiksmų ataskaitos: Švedijos (dok. ST 9882/19), Nyderlandų (dok. ST 8951/20), Slovakijos (dok. ST 5792/20), Vokietijos (dok. ST 9639/20), Belgijos (dok. ST 7669/1/20 REV 1), Čekijos (dok. ST 8952/2/20 REV 2) ir Portugalijos (dok. ST 5769/1/21 REV 1).

⁷ Dok. WK 9127/22.

⁸ Kroatija pareiškė pageidaujanti pateikti tolesnių veiksmų ataskaitą (dok. ST 5446/22); ši ataskaita bus pateikta kitame bendrame Teisėsaugos darbo grupės ir COPEN darbo grupės posėdyje.

2. SU ATASKAITOMIS SUSIJĘ TOLESNI VEIKSMAI

2.1. Bendroji analizė

Visos valstybės narės atsiuntė Tarybos generaliniam sekretoriatui tolesnių veiksmų ataskaitas.

Iš 334 rekomendacijų valstybėms narėms, pateikusioms tolesnių veiksmų ataskaitas:

- įgyvendintos 205 rekomendacijos (tai sudaro 61 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 77 rekomendacijos (tai sudaro 23 % visų rekomendacijų),
- nebuvo įgyvendintos 52 rekomendacijos (tai sudaro 16 % visų rekomendacijų).

Šie skaičiai rodo, kad apskritai valstybės narės laikėsi ekspertų pateiktų rekomendacijų. Sudėjus įgyvendintas rekomendacijas ir tas, kurios įgyvendintos iš dalies arba yra įgyvendinamos, visų šių rekomendacijų dalis siektų 84 %. Atsižvelgiant į tai, kad kai kurių rekomendacijų atveju 18 mėnesių laikotarpis, skirtas tolesniems veiksams įgyvendinti, gali būti per trumpas, ypač tais atvejais, kai iš dalies keičiami teisės aktai, galima tikėtis, kad tokia dalis susidarys.

2.2. Analizė pagal temas

Vertinimo grupių valstybėms narėms pateiktos rekomendacijos yra sugrupuotos pagal temas. Svarbiausios temos, sulaukusios daugiausia rekomendacijų, toliau paryškintos.

2.2.1. Nacionalinių kompetentingų institucijų bendradarbiavimo stiprinimas

Labiausiai vertinimo grupių dėmesį patraukė kompetentingų institucijų bendradarbiavimo kovojant su nusikaltimais aplinkai tema. Šioje srityje ekspertai pateikė 53 rekomendacijas, kurios sudaro beveik 16 % visų valstybėms narėms pateiktų rekomendacijų. Taigi, ekspertai mano, kad nacionalinių kompetentingų institucijų bendradarbiavimas yra vienas svarbiausių prioritetų. Tai puikiai suprantama, nes šioje srityje į veiklą yra įsitraukęs ne vienas suinteresuotasis subjektas.

Iš šių 53 rekomendacijų:

- įgyvendintos 40 rekomendacijų (75 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 9 rekomendacijos (17 % visų rekomendacijų) ir
- nebuvo įgyvendintos 4 rekomendacijos (8 % visų rekomendacijų).

Šie skaičiai rodo, kad valstybės narės laikėsi ekspertų pateiktų rekomendacijų. Tarp įvairių pasiekimų, nurodytų tolesnių veiksmų ataskaitose, galima būtų paminėti Nacionalinės aplinkos saugumo darbo grupės įsteigimą, nacionalinių kompetentingų institucijų susitarimų pasirašymą, kontaktinių asmenų paskyrimą, daug sričių apimančių darbo grupių kūrimą arba prieigą prie įvairių duomenų bazių.

Sunkumai, susiję su nepakankamu rekomendacijų šioje srityje įgyvendinimu, kyla dėl konstitucinių ar teisėkūros problemų.

2.2.2. Mokymo nusikaltimų aplinkai klausimais tobulinimas

Antra tema, paskatinusi ekspertus pateikti rekomendacijų, buvo mokymas. Šioje srityje valstybėms narėms pateikta 40 rekomendacijų, jos sudaro 12 % visų rekomendacijų. Akivaizdu, jog ekspertai nustatė, kad įvairių suinteresuotųjų subjektų žinias apie kovą su nusikaltimais aplinkai dar reikia tobulinti.

Iš šių 40 rekomendacijų:

- įgyvendintos 33 rekomendacijos (83 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 3 rekomendacijos (7 % visų rekomendacijų) ir
- nebuvo įgyvendintos 4 rekomendacijos (10 % visų rekomendacijų).

Iš tolesnių veiksmų ataskaitų matyti, kad valstybės narės iš tiesų įdėjo pastangų vykdydamos su mokymu susijusias rekomendacijas. Jos parengė naujus kompetentingoms institucijoms skirtus mokymus (įskaitant e. mokymus). Be to, įvairioms atitinkamoms institucijoms buvo rengiami praktiniai seminarai ir bendri mokymai.

Šie skaičiai rodo, kad valstybės narės žengia teisingu keliu, kad pagilintų visų susijusių suinteresuotųjų subjektų žinias, ir turėtų toliau dėti pastangas šioje srityje. Tačiau dėl pandemijos arba teisminių institucijų nepriklausomumo kai kurios valstybės narės rekomendacijų įgyvendinti negalėjo.

2.2.3. Kompetentingų institucijų specializacija

Trečioji ekspertų akcentuota tobulintina sritis yra kompetentingų institucijų specializacija. Išties, su šia tema buvo susietos 30 rekomendacijų, t. y. beveik 9 % visų rekomendacijų.

Iš šių 30 rekomendacijų:

- įgyvendintos 16 rekomendacijų (53 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 9 rekomendacijos (20 % visų rekomendacijų) ir
- nebuvo įgyvendintos 5 rekomendacijos (17 % visų rekomendacijų).

Įgyvendinta saugiau kaip pusė šios srities rekomendacijų ir valstybės narės kai kuriose kompetentingose įstaigose sukūrė nacionalinius tinklus ir įsteigė specialias prokurorų arba policijos pareigūnų / tyrėjų pareigybes.

Vis dėlto atrodo, kad valstybėms narėms kilo sunkumų labiau specializuoti kompetentingas institucijas. Atrodo, jog pagrindinė priežastis yra ta, kad specializuotiems padaliniais, ypač policijoje, įsteigti reikia laiko. Valstybės narės taip pat akcentavo tai, kad jų šalyse sunku paskirti specialiuosius prokurorus arba nustatyti, kad būtina sąlyga prokurorui paskirti būtų specializacija nusikaltimų aplinkai srityje. Be to, kai kurios valstybės narės pabrėžė tai, kad baudžiamųjų bylų, susijusių su nusikaltimais aplinkai, nėra tiek daug, kad būtų galima raginti specializuotis teismų sistemoje.

2.2.4. Statistika

Kitas svarbus klausimas – statistinių duomenų trūkumas: valstybėms narėms buvo pateiktos 26 rekomendacijos dėl duomenų rinkimo tobulinimo, kad būtų galima susidaryti aiškesnį vaizdą apie nusikaltimus aplinkai.

Iš šių 26 rekomendacijų:

- įgyvendintos 8 rekomendacijos (30 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 11 rekomendacijų (42 % visų rekomendacijų) ir
- nebuvo įgyvendintos 7 rekomendacijos (27 % visų rekomendacijų).

Akivaizdu, kad šioje srityje valstybėms narėms sunku laikytis rekomendacijų. Kai kurioms valstybėms narėms jau pavyko užtikrinti arba jos dar ieško būdo kaip užtikrinti geresnį kompetentingų institucijų keitimąsi informacija ir informacijos rinkimą kovojant su nusikaltimais aplinkai ir integruoti tai į vieną sistemą. Be to, kai kurios valstybės narės skelbia savo statistinius duomenis apie nusikaltimus aplinkai.

Iš tolesnių veiksmų ataskaitų matyti, kad pagrindinis iššūkis šioje srityje – sukurti integruotą duomenų bazę, kurioje būtų kaupiama iš įvairių kompetentingų institucijų gaunama informacija. Yra techninių problemų, dėl kurių susieti esamas duomenų bazes tampa sudėtinga arba neįmanoma. Be to, kelios valstybės narės pabrėžė tai, kad nebuvo aišku, kokių tiksliai duomenų buvo tikimasi.

2.2.5. Su nusikaltimais aplinkai susijusio biudžeto ir darbuotojų skaičiaus didinimas

Kitas vertinimo grupėms svarbus klausimas buvo būtinybė skirti lėšų, specialiai skirtų kovai su nusikaltimais aplinkai, ir sustiprinti kompetentingų institucijų personalą. Šioje srityje ekspertai pateikė 25 rekomendacijas (7,5 % visų rekomendacijų).

Iš šių 25 rekomendacijų:

- įgyvendintos 15 rekomendacijų (60 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 3 rekomendacijos (12 % visų rekomendacijų) ir
- nebuvo įgyvendintos 7 rekomendacijos (28 % visų rekomendacijų).

Įgyvendinta daugiau kaip pusė rekomendacijų: kelios valstybės narės įdarbino darbuotojų muitinėje, policijoje ar aplinkos apsaugos agentūrose. Be to, kai kurios valstybės narės padidino teisminėms institucijoms ir policijai skirtą biudžetą.

Tačiau daugeliui valstybių narių rekomendacijų laikytis nepavyko. Tarp nurodytų priežasčių – sunkumai ieškant papildomų lėšų, skirtų ir darbuotojams samdyti, ir nusikaltimų aplinkai biudžetui didinti. Kalbant apie antrąjį punktą – kai kurioms valstybėms narėms taip pat kyla teisinių keblumų skiriant lėšas konkrečiai kovai su nusikaltimais aplinkai.

2.2.6. Strateginio požiūrio į kovą su nusikaltimais aplinkai stiprinimas

Valstybėms narėms buvo pateiktos 24 rekomendacijos (7 %) dėl to, kad reikia parengti vieną bendrą nacionalinę aplinkos strategiją, nustatyti prioritetus ir skirti išteklių kovai su nusikaltimais aplinkai, taip pat nustatyti įvairių subjektų vaidmenis bei jų bendradarbiavimą šioje srityje.

Iš šių 24 rekomendacijų:

- įgyvendintos 17 rekomendacijų (70 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 6 rekomendacijos (25 % visų rekomendacijų) ir
- nebuvo įgyvendinta 1 rekomendacija (5 % visų rekomendacijų).

Šioje srityje valstybės narės iš esmės laikėsi ekspertų pateiktų rekomendacijų. Tolesnių veiksmų ataskaitose aprašomi strateginiai ilgalaikiai planai, kurių įgyvendinime dalyvauja nacionalinės kompetentingos institucijos arba už šias institucijas atsakingos ministerijos. Vienoje tolesnių veiksmų ataskaitoje netgi paminėta, kad įsteigta speciali ministerija, įgyvendinanti tam tikrą politiką kovos su nusikaltimais aplinkai srityje.

2.2.7. Viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo stiprinimas

Viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimas apima keletą aspektų: į jį įeina ne tik viešųjų institucijų ir privačių įmonių ar nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas, bet ir visuomenės informavimo aplinkos klausimais kampanijos. Šioje srityje pateikta 18 rekomendacijų.

Iš šių 18 rekomendacijų:

- įgyvendintos 14 rekomendacijų (78 % visų rekomendacijų),
- iš dalies įgyvendintos arba įgyvendinamos 2 rekomendacijos (11 % visų rekomendacijų) ir
- nebuvo įgyvendintos 2 rekomendacijos (11 % visų rekomendacijų).

Beveik visos valstybės narės rekomendacijas įvykdė. Jos pranešė, kad visuomenės informavimą įtraukė į savo kovos su nusikaltimais aplinkai veiksmų planus. Be to, kompetentingos nacionalinės institucijos plėtojo ryšius su privačiuoju sektoriumi arba NVO, kad gautų daugiau informacijos ir paramos tyrimams.

2.2.8. Kitos temos

Likusios rekomendacijos sudaro apie trečdalį visų valstybėms narėms pateiktų rekomendacijų.

Kai kuriose iš šių rekomendacijų kalbama apie galimybę stiprinti bendradarbiavimą su ES tinklais, pavyzdžiui, *Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo tinklu* (IMPEL tinklas), *Kovos su nusikaltimais aplinkai tinklu* (EnviCrimeNet), *Europos aplinkos klausimų prokurorų tinklu* (ENPE) arba *Europos Sąjungos aplinkos klausimų teisėjų forumu*. Rekomendacijos buvo palankiai įvertintos ir valstybės narės paskyrė praktikuojančius specialistus, kad jie prisijungtų prie šių tinklų arba pagerintų ryšius su jais.

Kitas svarbus klausimas buvo dažnesni atliekų vežimo patikrinimai ir šių patikrinimų kokybė. Buvo laikomasi beveik visų su tuo susijusių rekomendacijų. Valstybės narės rado įvairių būdų savo pareigoms įvykdyti: jos padidino kompetentingų institucijų darbuotojų skaičių ir tuomet buvo atliekama daugiau patikrinimų, arba paprašė esamų institucijų atlikti papildomų patikrinimų. Jos taip pat rengė bendrus patikrinimus, kuriuose dalyvaudavo įvairios kompetentingos institucijos – tokiu būdu atliekant vieną patikrinimą buvo galima pasinaudoti skirtingų įstaigų kompetencija. Be to, jos vienų kompetentingų institucijų gerąją patirtį perduodavo kitoms.

Beveik visiškai atsižvelgta į pasiūlymus geriau susieti nusikaltimus aplinkai su ekonominiais nusikaltimais. Valstybės narės tai padarė priimdamos naujus įstatymus arba apibrėždamos naujus kompetentingų institucijų prioritetus. Laikydamosi to paties metodo, valstybės narės, kurioms tai buvo rekomenduota, padidino administracines baudas, padarė teisės aktų pakeitimų arba parengė naujas administracines priemones, pavyzdžiui, gaires kompetentingoms institucijoms.

Daugiau problemų kilo dėl rekomendacijų, kuriose siūloma atskirti administracines ir baudžiamąsias sankcijas. Kai kurios valstybės narės persvarstė savo įstatymus arba ketina tai padaryti, o kitos valstybės narės laikėsi nuomonės, kad tokiam atskyrimui pakanka šiuo metu turimų kriterijų.

Kita svarbi tema buvo susijusi su rizikos analizės sistemos sukūrimu. Iš valstybių narių, kurioms tai buvo rekomenduota, tik nedaugelis sugebėjo tokią rekomendaciją įgyvendinti per 18 mėnesių, skirtų tolesniems veiksams. Kitoms valstybėms narėms reikia daugiau laiko ir tai yra suprantama, kai kuriama nauja platforma arba kai rekomendacija įgyvendinama palaipsniui.

3. IŠVADA

Atsižvelgdamos į įgyvendintų rekomendacijų skaičių (įskaitant rekomendacijas, kurios buvo iš dalies įgyvendintos arba yra įgyvendinamos), valstybės narės nustatė, kad vertinimo grupių rekomendacijos, pateiktos atitinkamose šalių ataskaitose, yra aktualios kovojant su nusikaltimais aplinkai.

Reikėtų paminėti vykstančias derybas dėl *Direktyvos dėl aplinkos apsaugos baudžiamosios teisės priemonėmis ir kuria pakeičiama Direktyva 2008/99/EB* projekto⁹. Šiuo pasiūlymu siekiama patobulinti ir patikslinti ES kovos su nusikaltimais aplinkai teisinę sistemą ir padidinti jos teisinį tikrumą bei veiksmingumą. Šiomis priemonėmis bus tobulinama sistema, kuria remiamas itin svarbus kovos su nusikalstamumu specialistų, pavyzdžiui, inspektorių, policijos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų, darbas.

Atsižvelgiant į teisėkūros procesą, aštunto tarpusavio vertinimo etape daugiau tolesnių veiksmų nenumatoma.

⁹ Dok. COM(2021) 851 final.